

Антисептика

Антисептика – деп микробтарды жарада немесе ағзада өсіп-өнуіне кедергі жасайтын әдіс, оларды жоюға бағытталған ем, алдын ала шараларының жиынтығы.

Антисептиканың әдістері: *механикалық, физикалық, химиялық, биологиялық* және *аралас* болып бөлінеді.

-
- Өткір қансырау.
-
- Өткір қансырау синдромы көп мөлшерде және жылдам қансырау нәтижесінде пайда болады. Ол жағдайда науқас бір мезетте 250 мл-ден астам қан жоғалтады, ал ол созылмалы жағдайда қансыраушы көмек қолына кеш жүргенде кездеседі. Өткір қансырау өмір сүру үшін маңызды мүшелердің атқаратын қызметінің зақымдануына әкеліп соғады. Науқастың қансырауға көз қарасы оның көлеміне және қан алу жылдамдығына қарай анықталады. Науқастың жасын, жоғалтқан сұйықтықтар көлемін, электролиттер көлемін анықтап, оның басындағы жүрек тамыр ауруларының бар жоғын біліп алумен де анықталады. Өткір қансыраудың белгілері – бас айналу, әлсіздік, құлағының шулауы, ұйқышылдық, көз қарауытуы, қорқыныш, бет әлпетінің өзгерісі, есінен тану немесе есін жоғалту. Қан айналым

- **Механикалық антисептиктер**

- Алған **жарақаттардың бәрі ластанып** (ағаш, топырақ, темір бөлшектері) және олармен бірге жараға микробтар түседі. Сондықтан мұндай жарақаттарды **микробты жарақат** деп атайды. Тек қана операциялық жолмен жасаған жара таза, микробсыз жара болып есептеледі. Осы жағдайларда кенеттен алған жара асептика заңы бойынша **механикалық асептика** әдісі бойынша өнделеді. Бұл әдісті ең бірінші болып 1898 жылы немістің ғалымы Фридрих ұсынған. Адамның **жарасын қандауырмен жан жағын, түбін тіліп алып тастап, осыдан кейін жараның қанын тоқтатып, жараны тігіп тастауды бірінші хирургиялық өңдеу (БХО) деп атаған.**

- Оған түскен бөгде заттармен бірге микробтарды дер кезінде (**6-12 сағ**) алып, жараны антисептиктармен жуып, тігіп тастау керек.

Алғашқы хирургиялық өндеу (АХӨ)

Резанная рана

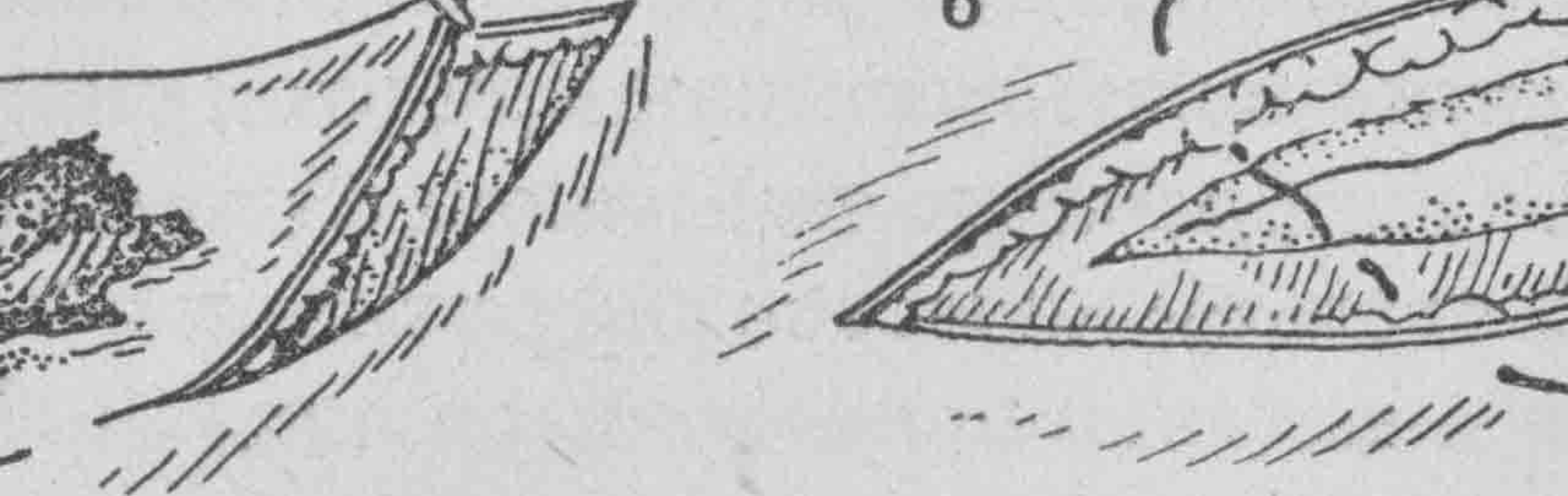

Скальпированная рана

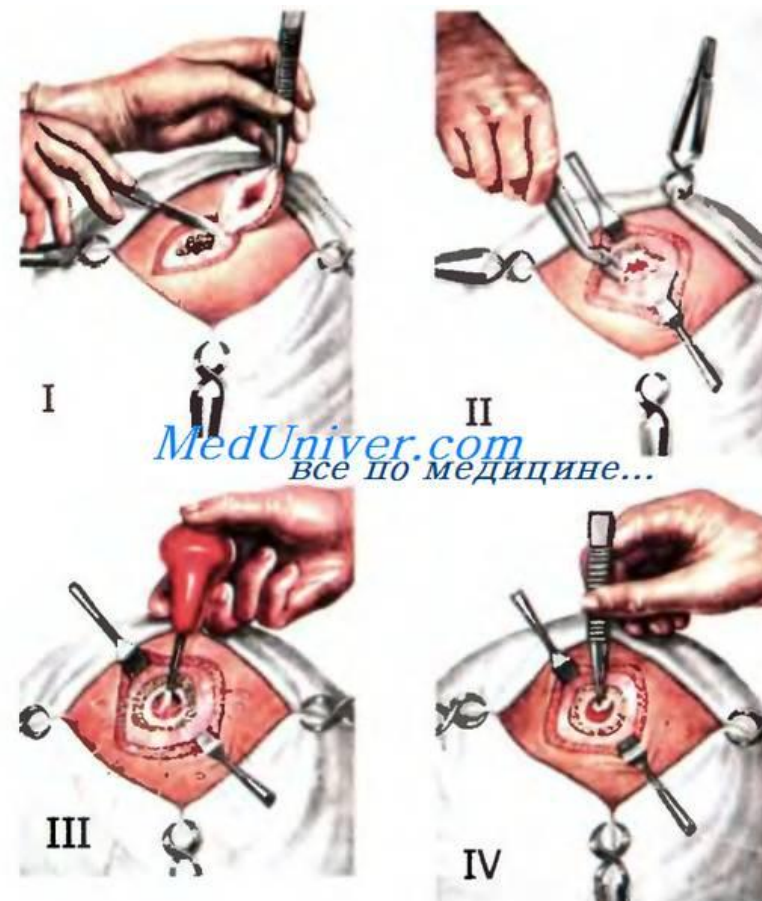
Скальпированная рана

а. Первичная хирургическая обработка
этап иссечения раны; б — наложение шво

Алғашқы хирургиялық өндеу

- **Физикалық антисептика**

- Бұл емнің негізгі мақсаты жараға пайдаланған **салфетка 10% тұз** ертіндісіне малынып салынса, **түбінде жатқан іріңнің** сыртқа жалдамырақ кетуіне көмектеседі. Осы мақсатын жарадағы іріңді сыртқа ағызу **үшін резеңке биялайдан, пластмассадан, синтетикалық** заттардан жасалған түтіктер жиі қолданады.
- Кейде іш көкірек қуыстарына жасалған операциялардан кейін жара іріңдемей жазылу үшін **жіңішке резеңке (микроиригатор)** қойылып. Ол арқылы тәулігіне бір рет антибиотик жіберіледі.
- Жараларды **ультракүлгін сәулелермен (УФО), лазер сәулесімен** емдеу кең өріс алып жүр.

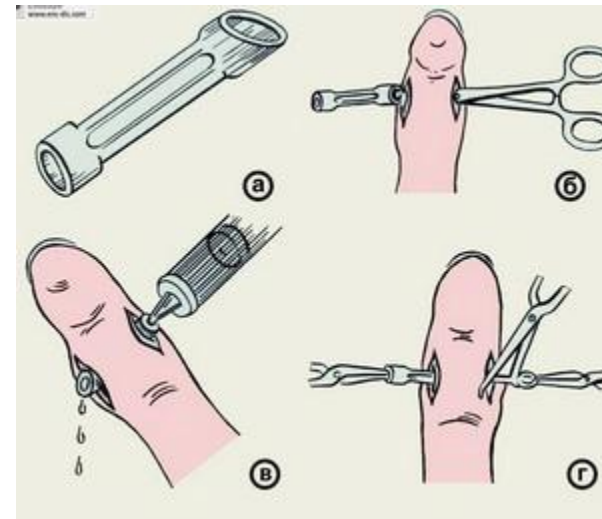
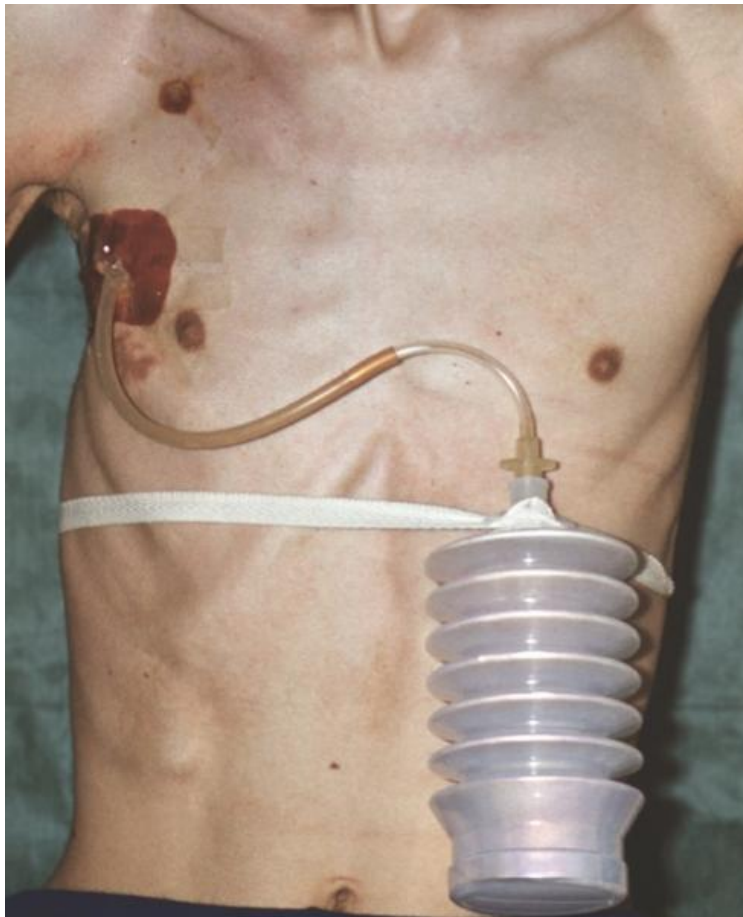
Ірінді жарадағы түтіктер (резенкелі дренаждар)

Ірінді қуыстарды дренаждау - (Бюлау дренажы, микроирригатор)

ультракүлгін сәулелермен (УФО), лазер сәулесімен емдеу (физиқалық антисептика)

Химиялық антисептика - қазіргі уақытта химиялық антисептиктер кең қолданып жүр.

- Галоидтық заттар
- ***Хлорацид 0.5 % ерітіндісі*** хирург қолын жууға, резеңке қолғаптарды, катетерлер, дренаждар, іріңнен қабынған жаралар, қуыстарды жуып тазарту үшін қолданады.
- ***Хлорамин Б*** – 2% ерітіндісі жоғарыда айтылған мақсатта қолданылады.
- ***Йодтың спирттік*** ерітіндісі 5-10 % операция жасалатын алаңды және жараның айналасын тазалауға қолданады.
- ***Спирттік люголь*** ерітіндісі – іріңді тамақ шаюға, жараны тігетін жібек жіптерді зарарсыздандыру үшін қолданады.
- ***Йодонат 1%*** - операция жасайтын алаңды 4 рет тазалайды.

Тотықтырғыштар (окислители)

- ***Сутегі тотығы(перекись водорода)*** . Іріп шіріген жараны жууға және оның жағымсыз иісін бейтараптау (дезодоратор) үшін пайдаланады. Сонымен бірге жарадан шіріген тканьдерді сыртқа шығаруға көмектеседі.
- ***Калий перманганаты(марганцовка) 0.1-0.5 %*** ерітіндісі жараны, қуықты жууға, жағымсыз иісті бейтараптауға жақсы. 2-5% ерітіндісі терідегі жараны емдеуге пайдаланады.
- ***Бор қышқылы 2%*** суға араласқан ерітіндісі жара көк ірің таяқшасымен іріндегенде жуылады немесе май, ұнтақталған түрінде пайдаланады.

Аыр металдар тұздары

- **Диоцид 1:1000** ерітіндісімен құрал саймандар зарарсыздандырады, ал 1:5000 ерітіндісімен қолды жууға болады.
- **Күміс нитратының 1:500, 1:1000** ерітіндісімен жараны, қуық қуысы жуылады. Бұның 10% ерітіндісімен жарада дәнекер, түйіршік ткандар мөлшерден көп өсіп кеткенде, оларды күйдіруге қолданады.
- **Протаргол 1-3% ерітіндісі** қуықтың қабынуында оған жіберу үшін тұтастырғыш (вяжущие) және қабынуға қарсы дәрі түрінде қолданады.
- **Колларгол 0,2% ерітіндісі** іріңді жараларды жуу, іріңдеткіш микробтарды жою үшін (дезинфекция) және қабынуға қарсы қолданады. Барлық күміс препараттары қара, ауызы жақсы жабылған ыдыста, жарық түспейтін жерде сақталуы керек.

Спирттер

- **Этил немесе шарап спирті.** Теріні құрғатып, бүгістіреді және спирттің микробтарды өлтіретін қасиеті бар. Қолды және операция жасайтын аймақты тазалау үшін 70% және 96% ерітінділері түрінде қолданылады.

Формальдегидтер

Формальдегидтің 40% (формалин)-су ерітіндісі болып есептеледі. Құрал саймандарды зарарсыздандыру үшін қолданылады. 0,5 % ерітіндісі үш үлесті ерітіндінің құрамына кіреді. (1000 мл қоспаларынан арылған суға 20 г формалин, 10г карбол қышқылы, 30 г натрий карбонаты.)

NON MEDICINAL

anonhealthcare.trustpass.alibaba.com

Фенол

- **Фенол- карбол қышқылы** 3-5% ерітіндісі науқастардың пайдаланатын заттарын зарарсыздандыру үшін қолданылады. Үш үлесті ерітіндінің құрамына кіреді.
- **Қарамай (деготь) қарағай** қабығынан құрғақ тәсілмен алынған зат.
- **Антисептикалық және қабынуға** қарсы әсері бар.
Вишневский майының құрамына кіреді: ксероформ 3г, қарамай 3г, балық майы немесе кастор майы 94 г.

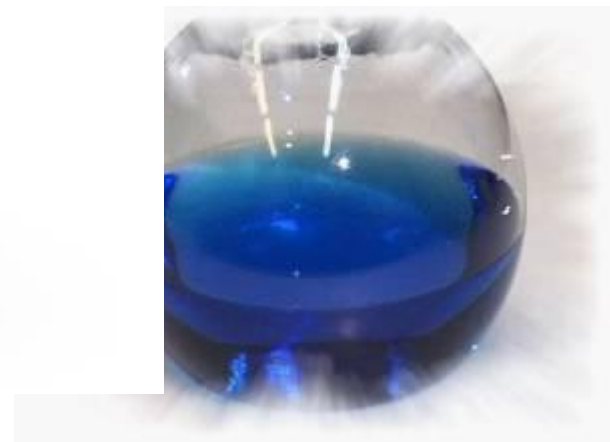
Бояушылар (красители)

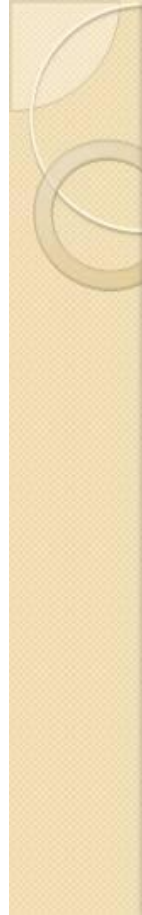
- ***Этакридин лактаты- риванол*** 1:500, 1:1000 ерітіндісі іріңді қуыстарды жуу үшін қолданылады.
- ***Бриллиант жасылы (зеленка) 0,1-0,2%*** спиртті ерітіндісі іріңді ауруларда теріге жағу үшін қолданылады.
 - ***Метилен көгі (метиленовый синь)*** -1-3% спиртті ерітіндісі антисептикалық дәрі ретінде күйіктерде және іріңді тері ауруларынан да қолданады.

© ООО «Ветлек», 2014

Нитрофуран тобы

- ***Фурациллин 1:5000*** ерітінділерінде іріңді жараларды емдеу, қуыстарды жуу үшін қолданылады. Анаэробтар жиынтығына белсенді әсер етеді.
- ***Фурагин 0,1%*** ерітіндісінде, әсіресе кеңірдекте(бронхтар) өзегінің ауруларында қолданылады.
- ***Лифузоль*** – аэрозоль түрінде, жараның тез жазылуына үлкен әсер етеді, антисептиктер тобына кіреді. Күйікте, созылып- кесілген жараларда, кейбір операциядан пайда болған жараларға бүрккенде қабыршақ пайда болып, жараға инфекция түсірмейді.

Сілтілер тобы.

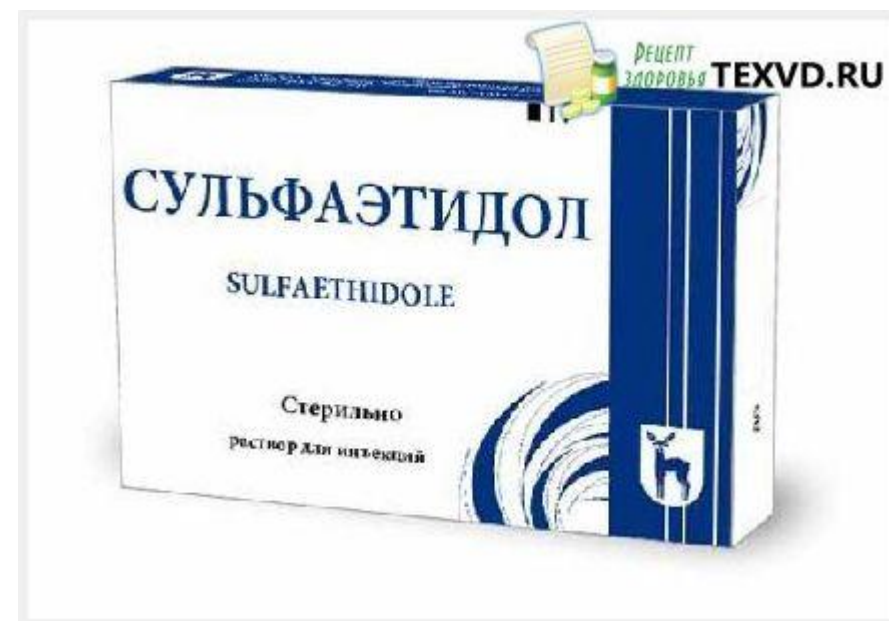
- **Сілтілер тобы** - тобынан хирургия тәжірибесінде жиі қолданылатын антисептиктер: ***көмірқышқылды натрий*** (гидрокарбонат натрий) 2% ерітіндісінде микробтардың сыртқы қабығындағы майды ерітіп, микробтарды өлу дәрежесіне әкеледі. Бұл дәрі асқазан қышқылын төммендетеді, қант диабетінде, қақырықты жеңіл түсіруге көмектеседі.
- ***Натрий хлордың 0,9%*** ерітіндісін көк тамырға, 5% ерітіндісі 75-100 мл тік ішекке үлкен дәреттің, желдің шығуы үшін жіберіледі. Натрий хлоридының гипертониялық (10 %) жарадағы іріңді сыртқа шығаруға пайдаланады.

Натрий хлоридтың 0,9% ерітіндісі

Сульфаниламид препараттары.

- ***Стрептоцид*** әртүрлі қабынған процестерде пайдаланылады. Май түрінде пиодермия кезінде, күйгенде теріге жағылады.
- ***Норсульфазол***. Әсіресе стафилококктар дамытқан ауруларда стрептоцитке қарағанда едәуір белсенді әсер етеді.
- ***Сульфадемитоксин, фталазол, сульфаэтидол.***

Биологиялық антисептика

- Микробтарды биологиялық тәсілмен жоюдың түрлеріне **бактериофагтарды, антитоксиндерді, емдік сары суды** ағзаның күш-қуатын күшейтетін **дәрі-дәрмектерді**, белоктарды ажырататын **ферменттерді** және антибиотиктерді пайдалану жатады.
- Науқастың иммунитетін көтеру үшін **қан, вакцина, плазма, иммуноглобулин дәрілері беріледі.**

- **Протеолитикалық ферменттер** (трипсин, химотрипсин, рибонуклеаза, эластаза, т.б.) іріп-шіріген тканьдарды ерітіп жібереді, жараның олардан жылдам тазалануына үлкен көмек береді және антибиотиктердің күшін ұлғайтып, ал микробтардың ұрық шашып өсіп өнуіне кедергі келтіреді.
- Қазіргі уақытта жарақатты, жараны емдеу үшін биологиялық белсенді заттардың ішінде **фитонциды деген** (пияз, сарымсақ, эвкалиптің жапырағынан: аллилчеп, новоиманит т.б.) дәрілерді пайдаланады. Бұл заттардың микробтардың өсіп-өнуіне бөгет жасауынан (бактериостатикалық әсер) басқа, оларды жойып жіберу (бактерицидтік әсер) қабілеттері де бар.
-

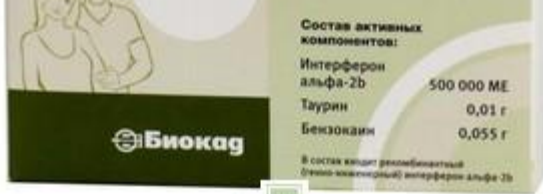

Фитонцидтер

Дешёвая-Аптека.РФ

Дешёвая-Аптека.РФ

Антибиотиктер.

- Олар микробтардан, өсімдіктерден, жануар тканьдарынан алынады, биологиялық белсенділікке ие. Синтетикалық, жартылай синтетикалық, антибиотиктердің ұзақ әсер ету қасиеті бар. Жартылай синтетикалық пенициллиндер жоғары белсенділікте болағандықтан пенициллинге шыдамды стафилококктарға әсер етеді, көкірек қуысының іріңді қабынуында, сепсисте, остеомиелиттерде жиі қолданылады. Кең спектрде әсер етуші антибиотиктер асқазан-ішек жолы және зәр-жыныс жолдары ауруларында жақсы көмектеседі.

Пенициллин тобы

- ***Пенициллин NaCl*** изотоникалық ерітіндісінде, көбінесе 0,25%- ті новокаианда ерітіледі. Пенициллин организмнен тез шығып кетеді, осыған байланысты, тәулігіне 4-6 рет жіберіледі. Таблетка түрінде Феноксиметилпенициллин түрінде қолданылады.
- ***Бензилпенициллин натрий*** тұзы- стрептококк, стафилококк, пневмококк, гонококк, менингококк, грам оң және грам теріс микобактерияларға әсері бар.
- ***Ампицилли, амоксициллин*** - кең спектрлі антибиотик бронхитте, пневмонияда, сальмонеллезде, менингитте, пиелонефритте, простатитте және т.б. Емдеу курсы 7-10 күн.

Амоксициллин (ЖНВЛС)

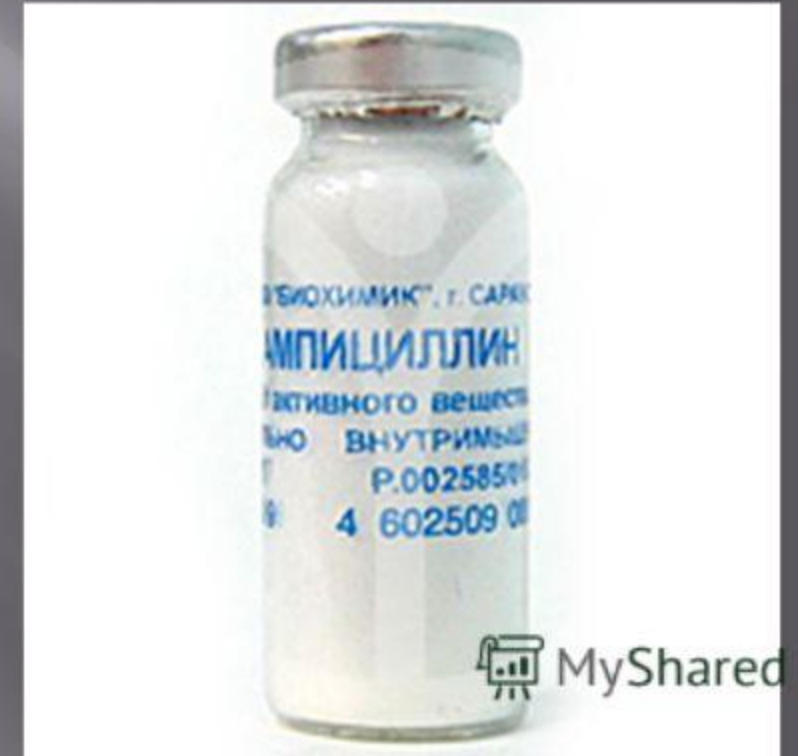
- Антибиотик группы полусинтетических пенициллинов широкого спектра действия. Представляет собой 4-гидроксильный аналог ампициллина

9-1-1 АПТЕКА 9·1·1

Ампициллин (ЖНВЛС)

Антибиотик группы полусинтетических пенициллинов широкого спектра действия.

- **Азитромицин (сумамед)** кең спектрлі антибиотик, эритромицинге төзімді грам оң бактерияларды жойғыш. Тыныс және зәр-жыныс жолдарының инфекциясында, тері, жұмсақ тіндердің қабынуында қолданады.
- **Цефаклор** Кең спектрлік әсері бар антибиотик. Отитте, гонорейда, тыныс және зәр-жыныс жолдарының инфекциясында, терінің, жұмсақ тіндердің қабынуында және т.б. инфекцияға қарсы қолданылады.

Тетрациклин тобы

- Операциядан кейінгі асқынулардың алдын алу үшін, пневмонияда, плевритте, баспада, скарлатинада, коклюште, сүзекте, қантышқақта қолданылады. 1 курс емі 5-7 күн. Көз ауруларында (конъюнктивитте, трахомада және т.б.) тетрациклиннің 1% көзге жағатын дәрімай пайдаланылады. Тері ауруларында (сыздауықта, экземада, қабынған безеуде, күйікте және басқа да инфекциялық ауруларда) тетрациклин хлоридының 3% дәрімай түрінде қолданылады.

Антибиотиктер- Аминогликозидтер

- **Левомецетин.** Кең спектрлі әсер етуші дәрі. Түссіз ащы дәмді, спиртте жақсы еритін ұнтақ. Бруцеллезде, іш сүзегінде, қантышқақта, паратифте, менингитте, трахомада беріледі. Пенициллинге, стрептомицинге, сульфаниламид дәрілерінде төзімді микобактерияларға қарсы көмегі зор.
- **Синтомицин.** Әсер етуші бастамасы левомецетин болып есептеледі. 1-5-10 процент коллоидтық ерітінділер (эмульсиялар) түрінде ірінді жараларды, трахома, күйік ойық емдеу үшін тері сыртына қолданады.

8

Макролидтер тобы.

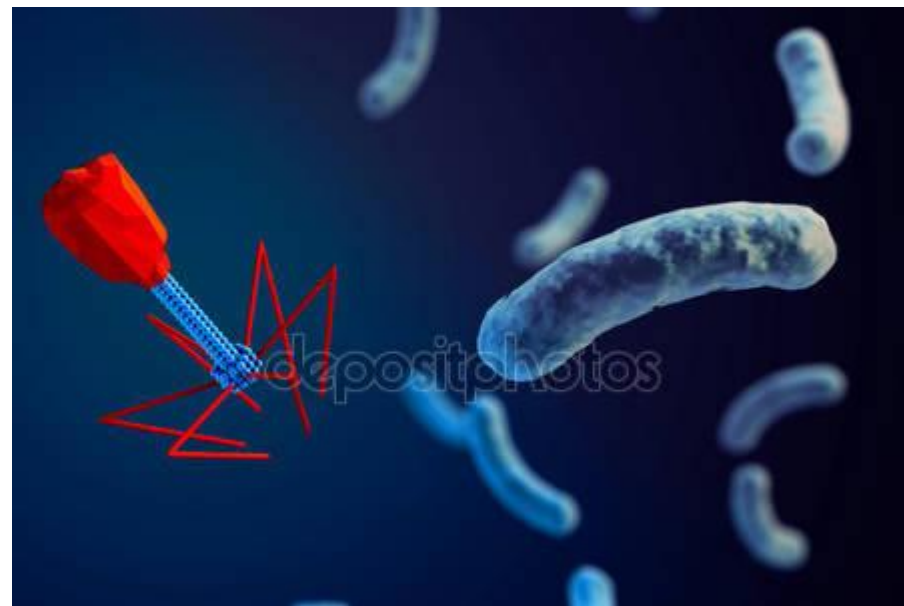
- ***Эритромицин және олететрин*** дәрілері жатады. Бұл антибиотиктер басқа антибиотиктерге микобактерияларға қарсы әсерлерін туғыза алмаған жағдайда пайдаланады. Сондықтан макролидтер тобын резервті антибиотиктер дейді. Көбінесе хирургиялық іріңді ауруларды алдын алу үшін пайдаланады.

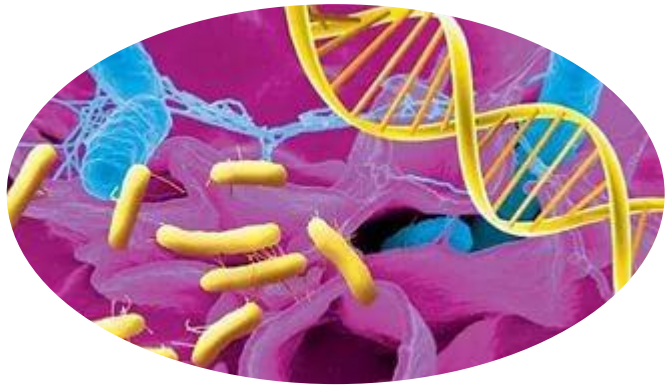
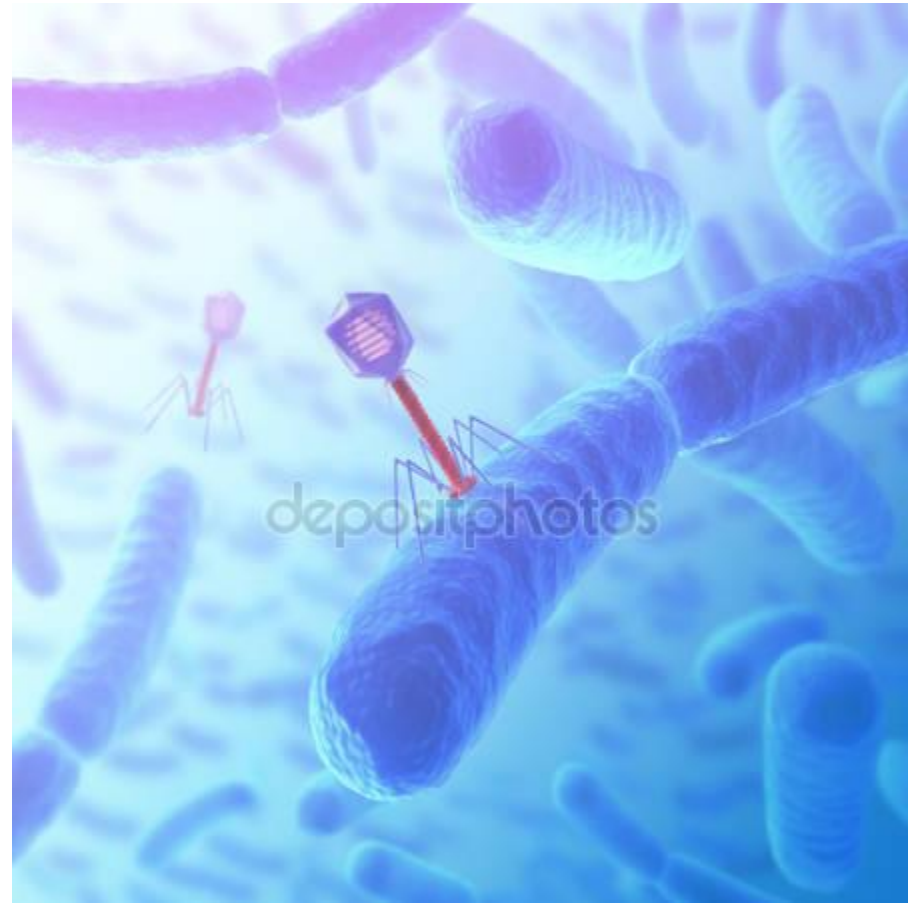

Саңырауқұлақ ауруларына қарсы антибиотиктер

- **Нистатин.** Ең күшті саңырауқұлақтарға, әсіресе Candida түріндегі ашытқыға ұқсас саңырауқұлақтарға әсер етеді. Бактерияларға әсері белсенді емес.
- **Леворин.** Капсула түрінде немесе май түрінде тері ауруларында қолданылады.

Бактериофагтар

анатоксиндер

Қан препараттары (биологиялық антисептика)

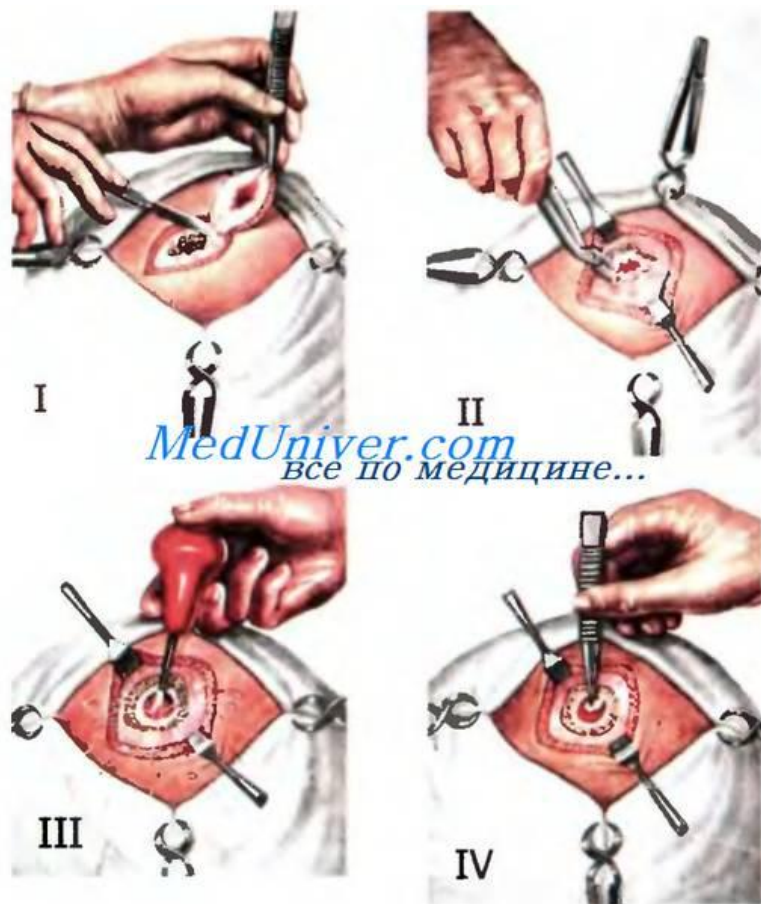

Аралас антисептика

- ***Аралас антисептиканың*** негізінде бірнеше антисептикалық әдістерді қолдану жатыр. Ол тәжірибелік хирургияда кеңінен қолданылады.
- Мысалы, хирургия бөлімшесіне жарақат алған науқас түскенде оған міндетті түрде жарақатына ***алғашқы хирургиялық өңдеу жасалады*** (бұл механикалық антисептика);
- сіреспеге қарсы ***сарысу егіледі*** (биологиялық антисептика), жарақатта қабыну белгілері байқалса ***физиотерапиялық*** ем қолданылады (физикалық антисептика);
- қабынуға қарсы ем антибиотиктер (***биологиялық антисептика***).

Жараның алғашқы хирургия өндеуі

физиотерапиялық
ем

Химиялық, биологиялық антисептика

АМОКСИЦИЛИН (ЖНВЛС)

- Антибиотик группы полусинтетических пенициллинов широкого спектра действия. Представляет собой 4-гидроксильный аналог ампициллина

